

GAZETA TRANSILVANIEI

Redacția și Administrația
PIAȚA LIBERTĂȚII BRAȘOV
Telefon 226
Abonament anual 200 lei
Pentru străinătate 500 lei
Anunțuri, reclame, după tarif

Fondată la 1838 de George Barițiu

Apare în fie-care zi de lucru

Eri d-l Brătianu și-a ilustrat guvernarea sa :
— La mir, cu patul puștei.
Dar, dacă țara ar răspunde la fel?..

In ajunul grevei generale a funcționarilor publici

Suntem în ajunul grevei generale a funcționarilor. Uniunea generală a funcționarilor o proclamă pentru 23 Aprilie — dacă până atunci guvernul nu va împlini cererile drepte ale funcționarilor publici.

Funcționarii publici sunt hotărâți să refuze sporul insuficient pe care guvernul li l'a acordat. De-asemenea, ca ultimă măsură, greva — ceea-ce arată starea lor într'adevăr disperată.

Congresul, anunțat pentru Duminică 22 Aprilie, este ultimul avertisment dat guvernului. Dacă acest congres va fi împiedicat — greva generală este declarată delăsine.

Ce va fi pe urmă?

Iată întrebarea care, în primul rând, trebuia să și-o pună de mult guvernul. Lăsând greva generală a funcționarilor să devină fapt împlinit, guvernul se face răspunzător de dezordinea ce eventual se vor produce, — el fiind provocatorul lor.

Țara întregă așteaptă cu îngrijorare momentul acesta rău și foarte greu. Ea nu poate rămâne nepăsătoare la anarhia pe care o provoacă însăși guvernul, care a exasperat până și pe cei mai răbdători dintre cetățenii României Mari. Răbdarea funcționarilor a fost greu încercată și nu se poate găsi vre-o vină lor: de atâta vreme ei cer să nu fie lăsați pierzând de foame. Cu salariile de azi, cu sau fără sporul ridicol ce-l acordă guvernul Brătianu, funcționarii publici mor de foame. Rana deschisă de mizeria lor este prea adâncă și se poate vindeca numai cu măsuri radicale de înșănătoșire.

Dreptatea cauzei funcționarilor publici este în conștiința publică, așa că nu este nevoie de-a o demonstra.

Numai guvernul Brătianu, a cărui preocupare a fost „naționalizarea” diverselor întreprinderi industriale, acapararea averii Statului prin cointeresări — *n'a dat atențiunea acestei cauze binecuvântate*. Astăzi se află în fața hotărârei disperate a funcționarii.

Ce va face, deci?

Constatăm, nu cu puțină îngrijorare și nu știm pentru a căta oară, că guvernul Brătianu este, prin toată acțiunea sa, o *continuu provocare la anarhie*.

Pe teren economic — provoacă crizele mari industriale din Ardeal, deoarece-ce, ca să le laude d-l ministru de finanțe cu excedente, nu plătește datorii de miliarde industriștilor, cari închid din lipsă de bani fabricile. Mii de muncitori sânt azi fără lucru la Arad și Timișoara și în curând vor fi la Reșița, Brașov și în alte părți.

Pe teren politic, provoacă continuu masele, voinței cărora le opune brutal forța militară și — cum a zis, în *Adevărul* de eri d-l Matei Cantacuzino, — inexplicabila și exclusivă favoare regală.

Conflictul între Națiune și Rege l'au provocat conducătorii de astăzi și prăpastia aceasta o adâncesc pe fie-care zi.

Criza salariilor statului o lasă să ajungă la punctul culminant, *fără nici o orientare*. Astfel deschide porțile anarhiei între slujitorii statului cari nu cer alt-ceva de cât dreptul lor la viață.

În schimb, guvernul a mărit soldele ofițerilor cu gândul, desvâluit complet astăzi, de-a avea *armata gata la ordinele lui*.

Este o politică nebunească și nenorocită care nu poate duce decât la dezastru.

Ce este, însă, vinovată țara să sufere această politică și urmările ei catastrofale?..

Această întrebare pune, pentru o grabnică rezolvare, factorului constituțional cu răspundere față de viitorul acestei țări, întreaga gravă situație și-i cere neîntârziat intervenția sa energetică.

Strigătele de ajutor continue și directe la Rege sânt semnele disperării generale.

Constatări

„Banca Românească” a fost denunțată de întreaga presă din București ca speculatoare de zahăr. De 10 zile se cere „Viitorului” un răspuns. Oficiul d-lui Vintilă Brătianu și al Băncii Românești tace. E mut. A mușit și va mușii în curând pentru veci — când pollogărilor speculatorilor din guvern vor fi toate descoperite...

Președintele grupului de acționari englezi cu cari meșterul Vintilă a na-

Curiozități ale sufletului german Emigrări spre România

Denumiri franceze păstrate — Limba franceză în societate
Atitudinea față de streini — Părerea bună despre România
Cei mai buni propagandiști — Emigrări spre Țara Românească

12 Aprilie, 1923.

Sufletul omenesc prezintă de obicei multe curiozități. Cele mai contrare situații, care, judecate sumar, par ireconciliabile, prezintă în interiorul lui aspecte care pot avea calitatea că sunt unele față de altele cel mult indiferente. Aceste lucruri le poate observa un strein când vine în Germania. Cine s'ar aștepta ca, intrând cu trenul în Capitala Reich-ului, să mai vadă denumiri franceze la gări, după un războiu de exterminare între cele două mari popoare ale Occidentului? Și totuși inscripția stației Belle-Vue, a rămas aceeași, în pură denumire franceză, cum era înainte de izbucnirea focului infernal — distrugător de suflete, de civilizație și de cultură. A treia stație după aceasta spre Vest pe linia Stadibahn ului poartă tot o denumire franceză: Savignyplatz, fără să mai vorbesc de denumirea atâtor străzi principale din Berlin care sunt curat franceze sau în tot cazul amintesc ceva francez. Nimic n'a fost schimbat din ceea ce era înainte.

Stațiile și străzile, cât și localurile cari purtau inscripții franceze n'au fost văduvite de numirile lor vechi și tradiționale, cu toată ura sălbatică dintre cele două popoare. Firmele franceze la anumite magazine au rămas iarăși aceleași. Nimic n'a fost smuls și înlocuit cu ceva german, deși ar fi fost destul de natural și de explicabil. Pe mine, mărturisesc, m'a lovit acest lucru. Plecat din București în cari după războiu aproape toate denumirile străzilor au fost schimbate încât erau momente când nu te mai puteai orienta, era explicabil ca aceste fapte să-mi atragă luarea aminte. Respectul față de trecut și de tradiție este în toată Germania așa de înrădăcinat, încât nu poate fi încălcat cu una cu două. Cine ar îndrăsi să schimbe numirea franceză a minunatului parc și castel dela Potsdam, din „Sans-souci” cum le-a dat-o Frederic-cel-Mare, în „Ohne Sorge”?

Curiozitatea sufletului german merge însă și mai departe. În toată Germania e o ură fără margini împotriva Franței, mai ales dela ocuparea bogatului ținut industrial al Ruhr-ului. Dar, cu toată ura ciocotindă, în familiile bine situate continuă să se vorbească franțuzește, tot așa de mult ca și înainte de 1914. Cum ai intrat într'o familie unde se vorbește franțuzește și te-a aflat că poți și tu să vorbești franțuzește, nu te slăbește până când nu vorbești limba dușmanului lor de moarte. Îți cântă deasemenea la plan *Marseilleza*, cum îți cântă și *Deutschland über Alles*, cum *îți cântă*. Nu se face aici din

aceste lucruri o chestiune de patriotism și de naționalism.

Aceeași atitudine curioasă o au și față de streinii cari se află în Germania. Cum toți streinii sunt socotiți drept oameni bogați, veniți în Germania să petreacă fiindcă-i mai lețtin, sunt priviți cu ochi de dușman ireductibil. Asta în ceea ce privește streinii luajii în masă, căci cu fiecare în parte se poartă toți nemții foarte politicoși și păstrează o atitudine foarte urbană. Pe streinii, în genere, nu pot însă să-l suferă și-l urăsc de moarte. Dar fiecare neamț care are o cameră de închiriat preferă de o mie de ori un strein decât un neamț. Înainte de toate, fiindcă streinului li poate cere cât vrea.

În timpul din urmă scumpelea care s'a abătut peste întreaga Germania, micșorând simțitor exportul, a provocat o îngrijorătoare lipsă de lucru. Oamenii zdraveni, voinici, tineri, umbli cerșind, fiindcă nu găsesc de lucru. Singura speranță le este în emigrare. Dar unde să emigreze? În America nu li cu puțină, căci viza se obține cu foarte mari greutăți dela Legația Americană. Și ce durere trebuie să simtă în sufletul lor cei cari, fără lucru, nădăjduesc după America așa cum nădăjdau strămoșii noștri de odinioară după pământul făgăduinței Deci în America, unde foarte mulți visează să plece, nu se poate. În Franța, în Polonia, în Cehoslovacia atmosferă pentru nemți este egal de insuportabilă, încât nimeni nu se gândește să plece într'acolo. În Rusia, sub regimul sovietic, iarăși, nu se poate gândi nimeni că ar putea face ceva. În Italia, sau în Ungaria, sau în Grecia ce perspective ar putea avea un neamț, când în aceste țări abia trăiesc din muncă grea băștinășii. Singura speranță le rămâne în România.

Emigrările germane spre România, privită aici ca America Europeană, unde se poate lesne găsi de lucru, cresc din zi în zi. Am cilit o scribdare, care umbla pe aici la cunoștințe și la rude din mână în mână, a unui neamț din București, stabilit acolo de un an, trimisă fratelui său din Berlin, în care-i spune să vină fără nici o grîbă în România, căci oricând găsește ocupație. Streinii, spunea scrisoarea, sânt bine văzuți în toată România, germanii nefăcând excepție: Poporul român e un popor de oameni cum se cade, în mijlocul cărui se poate trăi fără nici o supărare și fără nici un neajuns.

Dar cei mai mari propagandiști ai României în Germania sânt foștii soldați din armata de ocupație: Ei vorbesc de bogățiile României, cum ar vorbi de un raiu pămîntesc. Cad în extaz numai când își aduc aminte. Și nu se ivește prilej cu care să nu arăte ce averi imense are Țara Românească și ce popor cu suflet bun e poporul român. Cei cari au stat ca soldații mai multă vreme în teritoriul ocupat, au învățat și ceva românește. Și dacă te întâlnești cu ei și te află că ești român, sânt foarte veseli să ți spună câteva vorbe în românește.

Legația română de aici e pur și simplu asaltată cu vizele, — și nu mai poate dovedi. Oamenii de toate categoriile pleacă, dar în special muncitori, bărbați și femei. Pleacă spre România bogată și ospitală... Coresp.

Lupta -contra Constituției liberale

Discursul deputatului dr. I. LUPAȘ rostit în
ședințele Camerei din 13 și 14 Martie 1923.

— Urmare. —

Locul democrației române trebuie cucerit.

Sunt așa de elocvente cuvintele, pe care le spunea lozn Brătianu într'un memoriu al său din 1857, pentru încurajarea colegilor săi din exil:

„Fraților, am început lupta, atunci când atotputernicia Rusiei făcea pe mulți să piardă nădejdea izbănzii. Și nu o vom continua acum, când atotputernicia rusească nu mai poate înșela pe nimeni? Și când locul neamului și al țării noastre este desemnat printre națiunile culte ale Europei? Trebuie numai să-l cucerim!...”

D-l Lupaș: Aceleași cuvinte le-ar putea rosti și astăzi, toți cece poartă lupta neșovăitoare pentru drepturile și libertățile poporului nostru (aplauze pe băncile Opoziției), fiindcă și astăzi se poate spune cu deplină îndreptățire că locul democrației naționale române este desemnat între democrațiile europene și n'are decât să-l cucerească (aplauze pe băncile minorității). Să nădăjdum că îl va și cuceri în curând. (Aplauze).

D-l Stefan Bogdan în cuvântare sa a binevoit a se opri un moment și asupra importanței, pe care o avea convențiunea dela Paris din 1858 asupra dezvoltării constituționale a țării românești. Adevărat, că importanța ei era destul de mare. Aceasta era însă un simplu dar, pe care străinii generoși îl făceau națiunii române. Un lucru pe care îl primește poporul în dar, nu valorează niciodată prea mult. Valorează în viața poporului numai ceace poate el cuceri prin vrednicia sa (aplauze pe băncile minorității), dacă ceace cucerește, poate și stăpâni pe deplin.

O tradiție tenebroasă și condamnabilă.

Adevărat, că acea convențiune cuprindea un întreg program de viitor, avea însă și o mare scădere: lăsa puterea politică exclusiv în mâna vechilor oligarhi. Așa s'a întâmplat de exemplu un caz, mi se pare, în părțile Ismailului, unde într'o descripție electorală era un singur alegător, un boer cu numele Vărnăv, el singur constituia colegiul electoral, el fiind și președinte și secretar al colegiului și unicul alegător, făcea un proces verbal, în care scria că boerul Vărnăv a fost ales cu unanimitate (ilaritate, aplauze pe băncile minorității). Așa încât cei ce se inspiră în alcătuirea proiectelor constituționale mai mult din partea aceea tenebroasă a tradiției locale, ar putea eventual, la unificarea legii electorale, să facă o lege dintr'un singur articol, în care să spunea: precis: viitoarele alegeri se vor face în toate timpurile prin ministrul de interne, cu binevoitoarea

asistență a prefecților și cu intervențiunea efectivă a jandarmilor. (ilaritate, aplauze pe băncile minorității).

D-l D. Brătianu: E legea Consiliului Dirigent.

D-l Lupaș: Contra alegerilor făcute pe timpul Consiliului Dirigent, a fost o singură contestațiune, aceea a alesului dela Lipova și în 1919 Parlamentul și-a împlinit datoria de a nimici alegerea ilegală. (Aplauze pe băncile minorității).

Dar, acum te rog eu pe d-ia, d-le Brătianu, să spui câte alegeri ilegale a nimicit această adunare din toate cele multe, ale căror turpitudini au fost demonstrate aci. (Aplauze pe băncile minorității).

Această organizare nefirească a acelor care pretindeau, că numai ei sunt izvorul dela care emana dreptul de a reprezenta națiunea și lupta pentru monopolizarea exclusivă a acestui drept, a împiedecat ani de-a rândul îndeplinirea programului de revendicațiuni sociale, naționale și politice, cuprinse în convențiunea dela 1858 și a împins pe Vodă Cuza și pe înțeleptul său sfetnic Kogălniceanu la lovitura de Stat dela începutul lui Maiu 1864.

Iarăș trebuie să spunem, că ceace s'a dat poporului prin lovitura de Stat a fost un lucru de mare importanță și de o urgență și necesitate națională tot atât de mare, însă nu s'a dat prin lupta poporului, ci ca un dar din partea conducătorilor.... (Va urma.)

D-l dr. Grosman, cunoscutul specialist și medic internist dela spitalul Colțea București, a fost eri în localitate spre a vizita pe d-rul Lebrach și ceilalți răniți în accidentul de automobil petrecut zilele trecute la Breaza, podul zidului.

Starea generală a răniților se ameliorează pe fie-ce zi.

O mare întrunire a Opoziției unite la Timișoara

— Enthusiasmul populației este mare.

Timișoara, 12. — Pentru ziua de 22 Aprilie a. c. s'a convocat în orașul nostru o mare întrunire publică a Opoziției unite.

Cu ocazia aceasta vor veni la Timișoara d-nii: Maniu, Alex. Vaida, Ion Mihalache și alți fruntași din Cluj și dela București.

În întreg Banatul, însuflețirea pentru această adunare este mare și se prevede o reușită definitivă. În Timișoara s'a format și un co-

Mare eveniment artistic la Brașov

Celebrul virtuoz violonist George Enescu va concerta
astăseară 16 Aprilie, ora 9, în Teatrul Apollo.

Măine-seară, ora 9, ultimul concert; tot la Apollo.

Nimeni dintre iubitorii de artă nu poate lipsi dela acest mare eveniment artistic.

Știri din Banat

Timișoara, 12 Aprilie.

Agresiunea dela Banca Comercială din Gâtaia (Banat). Din Gâtaia ni se vestește, că la Banca Comercială de acolo s'a întâmplat un incident grav.

Învățătorul Nicolae Catina de acolo, cerându-i niște socoteli d-lui Ilie Nedelcu, un mare acționar al băncii, și acesta refuzând să satisfacă cererea învățătorului, a fost rău maltratat și rănit grav la cap, cu un baston, de către învățător.

Martori ai acestei scene a fost: secretarul din comuna Gâtaia Gh. Pava, d-l deputat Rămneanu și d-l Rozsa, director școlar în Timișoara. E prea probabil ca incidentul să aibă urmări și înaintea justiției.

Alegerea de președinte dela Camera de Industrie și Comerț din Timișoara. În urma demisionării fostului președinte al Camerei de Industrie și Comerț din localitate, la sfârșitul anului trecut, această instituție a rămas fără președinte. A fost propus pentru ocuparea acestei demnități d-l Stamate Dobrovicescu, directorul sucursalei Băncii Naționale din localitate. Guvernul, însă, a respins această propunere, pe motiv că un conducător al Băncii Naționale nu poate fi și președinte al unei Camere de Industrie și Comerț.

Mai nou s'a hotărât să se pună candidatura d-lui I. Oprea, directorul băncii „Timișana” din localitate. D-sa nu va avea nici un contracandidat, după cât se știe până acuma, așa că reușita îi va fi sigură. Inf.

Noul episcop al Romanului

— Lazăr Triteanu. —

Din „Epoca” sub semnătura Radu Roată:

„Biserica moldoveană, cu tradiții atât de glorioase sub raport național și cultural, a primit ca dar de Paști un nou arhiepiscop pentru scaunul de Roman.

Veche cititorie a lui Alexandru cel Bun, „Mitropolia fără de jos”, pe care au împodobit-o altădată cărturari străluciți, ca: Macarie, Dosofteiu ori Veniamin Costachi, n'a câștigat însă în Lazăr Triteanu, care venea din Ardealul suferințelor și nădejdelor curate nici pe un luptător național neșovăelnic și nici pe un preot „după rânduiala lui Melhisedec”. Dimpotrivă, la sfîrea despre alegerea acestui om ca episcop peste Carpați-bisericanii dela Sibiu au răsufat voioși, că au scăpat de una din cele mai respingătoare figuri, pe cari au fost nevoiți să le tolereze.

„Programul meu este trecutul meu”, a îndrăznit să spună acest om, sfidând pare-că, opinia publică, sub al cărui oprobiu căzuse pentru faptele sale Să căutam deci „trecutul” său, pentru a desvălui viitorul său episcopar, „programul” noului arhiepiscop. Biografia lui Lazăr Triteanu este de altminteri și instructivă și pentru că se dă ocazie fraților noștri de a cunoaște mai de aproape figurile ardelene, cari au fost descoperite, îmbrățișate și ridicate de liberali!...

Urmează biografia absolventului facultății de litere din Budapesta Lazăr Triteanu, care n'are nici un titlu academic, dar are titlurile scandaloaselor afaceri și isprăvi pe cari le înșiră Radu Roată în „Epoca” și cari sunt bine cunoscute în Ardeal.

Laborator Roentgen modern, cu aparatele cele mai noi, uzină electrică proprie, sub manipularea Dr. Papp Ludovic, Str. Orfanilor 25. Medic conducător Dr. Iuliu Fischer, specialist. Fotografii și transiuminări precum și vindecări cu razele Roentgen și cu raze ultraviolete (cvarț), zilnic și în orice oră din zi.

Bibliografie.

A apărut în editura „Cartea românească”: „Curs de Pedagogie Generală” de I. Găvănescu profesor universitar. Prețul Lei 55.—

„Dicționar german-român portativ” de Maximil. Schroff. Prețul Lei 35.—

Insemnări financiare.

Banca „Cetatea” și creațiunea ei „Cetatea de granit”

Institutul „Cetatea”, bancă economică-comercială S. A. Brașov își publică bilanțul, anunțând convocarea adunării sale generale pe ziua de 25 Aprilie a. c.

Anul 1922 se încheie pentru banca Cetatea cu un profit de lei 1.457.710 78 la un capital de 10.000.000, ceea-ce arată continua și trainică dezvoltare a acestui institut eminent românesc. Seriozitatea afacerilor acestei bănci este bine cunoscută tuturor, înțelegând conducătorii ei să-i dea o dezvoltare normală trainică iar nu să facă din operațiunile ei o speulă a nevroilor clientelei. Între băncile românești din Ardeal, banca Cetatea are locul ce-i revine de drept, pentru meritele reale, în afară de orice alte considerațiuni.

Consecvență scopurilor pentru care a fost creată, având o largă participăție a capitalului jărănesc, banca Cetatea a trecut cu succes prin perioada de criză economică generală, urmându-și drumul escendent, dezvoltându-se pe fie-care an cu cele mai frumoase și serioase promisiuni de viitor. Astăzi are, — abia după 10 ani dela înființarea ei în orașul Rupea (Cohalm). — sucursale importante la București, Rupea, Toplița română, Odorheiu, Cluj și Gherla — și se află în perioada a V-a emisiuni pentru ridicarea capitalului la 60.000.000 L.

Președintele Consiliului de administrație este d-l Alex. Vaida-Voevod, și între membrii consiliului d-nii dr. St. C. Pop, fost prim-ministru, Mihael Popovici, fost ministru, dr. Voicu Nițescu și dr. Aurel Dobrescu, foști deputați, dr. G. Crișan, fost deputat, reprezentantul băncii în America cu sediul în New-York, care aduce cele mai reale servicii fraților noștri americani — precum și alte persoane de încredere, cinste și muncă.

Directorul general, d-l Ioan Iosif, fost consilier economic în delegația de pace la Paris, fost deputat — un vechiu absolvent al școlii comerciale superioare din Brașov, absolvent al secției economice a Politehnicului din Budapesta și al facultății franceze din Lausanne — este sufletul și inițiatorul acestui mare și solid institut de bancă, care, grație stăruințelor fără preget pe lângă cunoștințele largi economico-financiare, a știut a da întinderea pe care necesitățile de viață reală o cereau acestei bănci. În România Mare, banca „Cetatea” a devenit, datorită străduințelor și priceperii directorului ei general, un centru de rețea economică promovând interesele speciale economice ale jărănimii și ale tuturor celorlalte clase sociale. În jurul Băncii „Cetatea” vei găsi foarte mulți acționari jără-

rani, dar și învățători, preoți, meșteșugari comercianți, intelectuali și, ici colo, câte unul din clasa privilegiată de soartă a celor bogăși.

Ceea-ce face tărnia acestui institut de bancă este solidaritatea acționarilor lui cu conducătorii din Consiliul de administrație și cu aceia din Direcțiunea generală, bazată pe o încredere perfectă, datorită rezultatelor muncii corecte și nestăvilile a acestor conducători.

Promisiunile de viitor sunt aproape asigurări pentru noi: dezvoltarea excepțională a sucursalelor din București, Toplița Română, Rupea — în special — arată puterea economică a acestui institut de bancă. În Capitala țării mai ales, sucursala Băncii Cetatea a găsit greutățile ori-cărui început într'o lume financiară mare, dar nu numai că le-a învins de mult, ci astăzi cecurile Băncii Cetatea sunt onorate tot ca și ale tuturor marilor bănci, în țară ca și în străinătate. Sucursalele mai noue dela Cluj, Gherla și aceea dela Odorheiu au o continuă dezvoltare, promițând să dea cele mai reale foloase.

Cât privește reprezentanța din New-York (N. Y. Wall street 70) este cea dintâi trecere a unei bănci ardelene în Statele Unite și dă mijlocul direct fraților din America de-a face tranzacții mult mai lesnicioase ca până acum pentru cei de-acasă. Încrederea de care se bucură Banca Cetatea la acești frați ai noștri, o dovedesc depunerile continue și însemnate cari le fac la institutul acesta de bancă: Serviciul prompt și neîmpreunat de mari cheltuieli — ci, ca cele mai

redușe spese de bancă — și-a dat roade folositoare. Trebuie, într'adevăr de felicitat atât inițiativa cât și priceperea conducătorilor băncii Cetatea, iar rezultatele se văd în depunerile ce se fac anul trecut ele crescând la peste 33 milioane lei. Încă o mare calitate a acestei bănci este lichiditatea în operațiuni, cu toată criza de numerar care face să sufere băncile cele mai mari.

În afară de operațiuni pur bancare, banca Cetatea a făcut și o creațiune minieră de primul ordin: „Cetatea de granit”, soc. anonimă pentru exploatarea de cariere, — instituție care din anul acesta ia o dezvoltare surprinzătoare. Soc. Cetatea de granit are un câmp bogat de exploatare în trei cariere: de granit la Carabal (cel mai bun granit din țară și poate din Europa), de piatră de var la Hârșova și de nisip și pietriș, la Ceair Tepe. O linie ferată industrială de 14 km. va lega, cel mai târziu prin lunie, cariera mare de granit dela Carabal cu Dunărea, la Iglia — și va pune astfel în primul loc al producției românești această mare instituție minieră.

Banca Cetatea poate fi mândră de creațiunea ei și va avea cele mai frumoase rezultate pe urma inițiativiei, muncii, și capitalului investit. Așa cum se dezvoltă institutul de bancă „Cetatea” ni promite una din strălucitele pagini ale vieții noastre economice și va fi, cu drept cuvânt, o cetate de granit atât ca bancă cât și în creațiunile ei.

ULTIMA ORA

Sângeroase încăerări de stradă în București

Mulțimea este lovită cu baioneta și cu paturile de pușcă, din ordinul colonelilor Ionescu și Călătorescu

Deputați loviți și răniți. Fostul primar Gheorghian grav rănit.

MAREA ADUNARE PUBLICĂ DELA DACIA

Manifestațiile din Piața Teatrului

București, 16 Aprilie. (Dela trimisul nostru special, prin telefon). — Capitala a fost ieri teatrul unor barbarii cari nu s'au mai petrecut de când se dau lupte politice la noi. Armata țarei a fost comandată ca să lovească cupaturile armelor și cu baioneta mulțimea nearmată a cetățenilor.

Sângele a curs, sânge nevinovat, vărsat din ordinul unui guvern ticălos. Aceia cari au făurit România Mare pe fronturile de luptă: invalizii, au fost loviți cu baionete și paturile de pușcă, de soldații României Mari cari încă n'au sângerat pentru Patrie. Glorioșii înfăptuitori ai Statului român de azi, rudele eroilor noștri, văduvele și orfanii celor căzuți pentru unirea neamului, poporul întreg românesc care cerea o stăpânire cinstită și dreaptă a țarei, au sângerat ieri prin aceia cari au fost loviți din ordinul cinicilor conducători de azi.

Crima aceasta este picătura care face să se reverse cupa nemulțumirilor grave populare. Sângele care a înroșit străzile Bucureștiului nu va putea fi spălat de cât prin izbânda deplină a democrației românești pentru care s'a vărsat.

Guvernul Brătianu rămâne, pentru veci, odios și criminal.

Cum s'au petrecut faptele sângeroase.

Pela ora 1 d. a., manifestații dela Dacia încep să părăsească sala. Un grup de 5—600 de cetățeni cari eșieră în stradă, pornesc spre Calea Victoriei. În dreptul străzii Căldării, cordoane de soldați le bazează drumul. Ele sunt cu ușurință rupte și grupul înaintează repede către Postă, pe strada Carol.

Soldații primiseră ordine severe să refacă cordoanele. Grupul de mai sus este despărțit de restul manifestațiilor.

Se produce în fața sălii Dacia o învâlmășeală grozavă: trupele opresc și împing pe manifestații și cei din sală vor să pătrundă în stradă. Peste 100 de cetățeni sunt călcați în picioare.

Grupul izolat pătrunde până la Postă. În vremea luptei dela Dacia, poliști pe motocicletă fac legătura cu Prefectura Poliției. Iată, trupele massate în curtea Poliției și a Postei sunt aduse în strada Carol. Este o mulțime de soldați cari se opun grupului de 400—500 de manifestații.

Atacul armatei.

Colonelul de brigadă Mișu Ionescu dă ordin trupelor să lovească. În același timp dă ordin d-l Gr. Filipescu deputat, să se arestat și legat. Mulțimea se opune energic. Colonelul Călătorescu dela jandarmii pedestri bruschează mulțimea. Ziaristul Raul Crăciun este lovit cu sabia de către colonelul Ionescu și rănit la față.

Soldații lovesc la picioare, ținând armele cu baionetele în jos. Este rănit d-l Aurel Georgescu (înțepat cu baioneta la picior) d-l Gr. Filipescu, deputat, este lovit.

Se dă comanda trupelor să nu mai lovească la picioare ci la cap. Soldații lansează armele de țevă și lovesc în mulțimea nearmată, cu paturile de pușcă.

Sunt loviți și greu răniți între alți cetățeni următorii: Nae Knescu invalid de război, dr. Stănculescu, Grigore Niculescu, Hortopan fost secretar de Stat, dr. Gheorghian, fostul primar al Capitalei, căpitan în rezervă Florian, deputatul Po-

pescu-Tulcea, Iorgulescu și Petrică Mitrea care are mâna spintecată de baloneta.

O arestare ciudată.

D-l Pitulescu, fostul director general al Postelor, care privea lupta, a fost arestat și dus la Prefectura Poliției. Acolo i s'a dat imediat drumul. Bine înțeles, după ce suferise obșnuitele brutalități pentru toți cei arestați.

Invâlmășeala continuă încă un sfert de oră. Mulțimea este în cele din urmă respinsă prin lovituri de pat de armă. Becurile Poliției gem de arestați.

Manifestația grandioasă din Piața Teatrului. Noui brutalități.

În vremea aceasta, miile de cetățeni, cari asistaseră la adunarea din sala Dacia, au grăbit pe străzile laterale spre piața Teatrului.

Intreaga Piață este o mare imensă de capete. Se fac mari manifestații fruntașilor Opoziției unite, în Clubul Partidului național. Mulțimea îngrămădită în Piața este de nepătruns. Între cetățenii cari manifestează sunt prinși: doamne și trecători pe calea Victoriei.

Deodată se produce o invâlmășeală grozavă.

Trupele garntzoanei sosesec în pas forțat, în tinută de campanie și, în ordin, brutalizează mulțimea. Se petrec scene scandaloase. Doamne, copii și trecători, oameni bătrâni, sunt loviți cu armele.

Într-o invâlmășeală de nedesort, mulțimea este respinsă de trupele numeroase, cari asaltează pușca și continuă să sosesecă în cordoane largi și compacte.

Cu toate acestea, ovațiunile pentru fruntașii Opoziției acoperă tumultul. Într-o populație nearmată guvernul a dat ordin să lovească armata țarei. Indignarea este generală și faptele petrecute ieri agită populația în ultimul grad.

Adunarea dela Dacia.

Încă de dimineață, sala și curtea Daciei erau umplute de zeci de mii de cetățeni. Domină un entuziasm de nedescris. Numeroase delegațiuni din provincie au sosit.

Adunarea a fost prezidată de amiralul Gracoski fost aghiotant regal al Regelui

Carol, care cere să se continue lupta, pentru răsturnarea regimului liberal.

Din sală un cetățean cere cuvântul. În aplauze furtunoase ale asistenței, cetățeanul, după ce arată toate afacerile necurate ale regimului liberal, spune, că poporul nu mai poate suferi acest guvern ticălos.

Face un apel călduros și hotărât, în strigătele de aprobare ale mulțimei, ca fruntașii Opoziției și în special d-l Maniu, să nu mai procedeze cu mânuși cu guvernul Brătianu. Să lase poporul să-și facă dreptate. Până nu va curge sânge, nu va pleca acest regim ticălos.

Poporul este hotărât pentru orice, și răspunderea o ia el singur. (Vii aplauze. Strigăte entuziaste: Așa! Așa! el)

Vorbesc apoi d-nii Hortopan, care critică Constituția liberală și d-l Petre Suciu, care a părăsit acum câteva săptămâni partidul naționalist-democrat al d-lui Iorga.

„Mi se aduce acuzații de către adversari, că am trecut dintr'un partid de opoziție, într'altul. Mi s'a zis pasăre căldătoare.

Da, sunt pasăre căldătoare către un orizont mai larg, nu bufniță, care străjuește strașina Palatului. (Vii aplauze.)

D-l Pompiliu Ioanțescu compară situația din vremea când regele Carol a depus jurământul pe vechea Constituție și cea de acum, când regele Ferdinand a refuzat jurământul pe noua Constituție. Totul este în afară de lege în țara noastră.

Importantele declarații ale d. I. Maniu

N. R. În momentul în care trimisul nostru special ni dă corespondența asupra declarațiilor d-lui Iuliu Maniu, suntem des întrerupți pe linie. Redăm dar numai un rezumat al cuvântărei cu declarațiile foarte importante ale Președintelui Partidului Național.

Asistența face d-lui Iuliu Maniu o manifestație extraordinară. Aplauzele și ovațiunile abia conținesc ca să înceapă din nou. Intreaga asistență strigă:

— *Trăiască Regele Ardealului!*....

Cu greu se potolesc ovațiunile. D-l Iuliu Maniu spune între altele:

Constituția a fost promulgată. Se revoltă întreaga mea fire la nedreptatea ce se face poporului. O singură mângăere am când văd

Continuarea textului pe pagina 4-a.

AVIZ!

Aduc la cunoștința On. Public, din oraș și jur, că mi-a sosit un însemnat stoc de stoffe engleze și indigene, pentru noul sezon de primăvară, de calitate superioară, de ceace se va convinge fiecare. Prețul unui costum dela Lei 1800— în sus.

Fac cunoscut totodată vechilor mei clienți că mi-am împărțit prăvălia în 3 secții: croitorie civilă, militară și ceaprazerie; astfel că voi putea servi On. Public cu tot ce cade în branșa mea.

D-nii preoți vor putea fi serviți cu revorende și pardesiuri, cu croială modernă. Se capătă pardesiuri de cauciu de prima calitate.

PETRU PAVEL

Brașov, 26. Strada Mihail Weiss 26.

poporul strâns unit de opoziția care duce lupta democrației naționale. (Ovațiunile întrerup din nou cuvântarea d-lui Maniu. De altfel, tot timpul, a fost furtunos aplaudat și aprobat de mulțimea zecilor de mii de cetățeni.)

Constituția liberală este opera tirăniei și a nedreptății. Leagănu ei este Parlamentul urnelor furate și vârful baionetelor (VII OVAȚIUNI)

Pentru întreg poporul românesc Constituția liberală nu există, deoarece nu ne ocupăm de ea.

Două principii dezastruoase sânt la baza acestei reforme rele. Responsabilitatea ministerială este făcută iluzorie și desființarea Contenciosului administrativ.

Sub noul regim nici la judecătoria de pace nu se poate face reclamație contra abuzurilor administrative.

Cerem schimbare de guvernare
Nu schimbare de guvern ci **cerem schimbarea sistemului de guvernare.** Nu poate fi vorba, deci, de nici o remaniere a ministerului actual.

Opoziția vrea ca acest partid să plece de la guvern.
Poate veni ori-cine dar să dea garanții că va asigura libertatea desăvârșită a alegerilor.

Întreaga asistență aplaudă îndelung, furtunos.
Nu! trebuie țării o schimbare de persoane, o schimbare de guvern prin guvernul altui partid ci totala schimbare de regim de guvernare. (Vii ovațiuni.)

Toate conștiințele românești să strige într'un glas: **Neamul românesc s'a săturat de ilegalitățile seculare de care a sângerat până acuma și este dornic de libertate și dreptate.**

Dacă picioarele noastre nu s'au încurcat și n'au alunecat pe parchetele din **Budapesta — nu se vor încutura nici pe covorurile din București.** (Vii ovațiuni, Trăiască frunzișul neamului românesc!)

Alături de partidul țărănesc și de toate conștiințele curate ale țării vom lupta până la biruința deplină **(Ovațiuni furtunoase).**
Dă astăzi înainte vom striga cu toții: Dreptate, vrem dreptate și strigătele se vor repeta mereu și tot mai tare până ce și zidurile ferocate le vor auzi.

Se face din nou o înscufițată manifestație d-lui Iuliu Maniu. Ovațiunile durează aproape un sfert de oră.

Mal vorbesc d-nii **Grașoski și Gr. Filipescu** în aplauzele generale.

În Moșiunea votată cu ovațiuni se spune că „nici o conștiință în care începe o rază de demnitate nu poate recunoaște Constituția liberală”.

„Politica practică cu atâtea faloase pentru liberali duce țara la faliment. Scumpețea excesivă core crește zilnic face viața celor neprivilegiați aproape insuportabilă. **Slujbașii statului batjocurișt, se zbat fără nădejdea de a li se îmbunătăți starea așa după cum înalta lor chemare o cere.**

„Un strigăt de revoltă în toată țara cere izgonirea acestui guvern fatal și înlocuirea lui cu adevăratul guvern al poporului eliberat.

O altă întrunire s'a ținut în curte în asistența câtorva mii de cetățeni.

La ieșirea dela întrunire, s'a dat cuvânt de ordine, ca mulțimea să se împărțească liniștit, după ce va manifesta demn. Nici o violență, nici o provocare.

Cu toate acestea se cunoaște ticăloșia comisă de guvern față de o mulțime nearmată și în fața numeroșilor reprezentanți ai presei mondiale, trimiși special să cerceteze situația în România, în urma știrilor alarmante apărute în presa străină.

D-l Iuliu Maniu a stat la Clubul Partidului național până la ora 6 seara. La ora 4 a început primirea delegațiilor în număr de câteva sute, frunziși și țărani din Barărbia și județele: Mory, Prahova, Ialomița, Dolj, Dâmbovița, Gorj, Muscel, Puina, Bacău, Iași, Botoșani, Dorohoi, Fălciu, Vâslui, Tutova, Vlașca, Teleorman, Vâlcea, Calacra, Neamț, etc.

D-l Maniu a luat cunoștiință de organizațiile făcute în județe și a dat dispozițiuni în numele comitetului central.

Astăzi la ora 10 dim. a avut loc o nouă consfătuire cu delegațiunile.

Teroarea de pe calea Victoriei.

În vremea manifestației în Piața Teatrului, foarte multe doamne, surprinse în mulțime, au fost brutalizate de armată. Lovite și împinse cu violență, și-au găsit adăpost în saloanele clubului Partidului național. O panică de nedescris domnea.

De pe balconul clubului, doamnele lovite cu armele, blestemau guvernul pentru brutalitățile nemai pomenite la care expune lumea care nu face politică.

Entusiasmi luptătorilor Opoziției unite este și mai mare. Întreaga populație înferează crima de a pune armata țării să lovească în populația nearmată și pașnică.

Sidy Kertész Noutăți de pălării pentru dame. Modele originale din streinătate. Pălării de doliu. Ornamente pentru

Salonul de pălării 3720 18-0
Brașov, Strada Porții 49, în curte.

PIERDUT

un geamantan mic vulcanfiber, conținând diverse alimente, cărți și corespondență fără valoare pentru nimeni.

Gășitorul este rugat a-l depune la **Portarul Hotelului Palace din Oradea-Mare,** unde va primi drept recompensă **Lol 1000—**. 3777 2—3

Nr. 437/1923.

Publicațiune

Târgul de primăvară al comunei **CODLEA** (județul Brașov) se ține în următoarele zile:

Târgul de vite: în ziua de 24 Aprilie 1923.

Târgul de marfă: în ziua de 25 Aprilie 1923.

Codlea, la 12 Aprilie 1923.

3784 1—1 Primăria comunală.

Aș schimba locuința mea parchetată, din strada Lungă Nr. 174, constatătoare din 3 odăi, odaie pentru servitoare și odaie pentru baie, la care aparține o grădină cu pomi, grajd etc., cu o locuință modernă din centrul orașului constatătoare din 3—4 odăi.

Plătesc și filodormă.

Informațiuni mai detaliate la firma **M. Neumann str Vămil Nr. 21** 3782 2—3

De vanzare mobilă

a două odăi și bucătărie, cu preț convenabil.
ALEXANDRU,
3788 1—1 strada Lungă 176.

Una moară de vânzare

un motor de benzin 40 puteri cai (HP) și un pod cu 2 perechi pietri franțuzești Nr. 36

la **Ironim Morarin**
Hundorf, p. Elisabetopol
3785 1—1 jud. Târnava-mică.

Se caută o domnișoară

care posedă limba franceză-română sau germană-română pentru a da lecții la 2 tețite, zilnic după masă.

Informații se dă: strada Căstelului 31, între ora 2—4 la **Meri Róbert.** 3787 1—1

„CETATEA“
BANCĂ ECONOMICĂ-COMERCIALĂ S. A. BRAȘOV.

Bilanțul general încheiat la 31 Decembrie 1922.

Active	Le i b.	Le i b.	Pasive	Le i b.
Cassa	3.077.414 64	Capital social	10.000.000 —	
Monede	70.373 62	Capital social Em. V-a	50.000.000 —	60.000.000
Cambii : Escont	4.842.863 —	Fond de rezervă	2.120.000 —	
cu acoperire	345.972 —	Fond de rezervă Em. V-a	8.400.000 —	10.520.000
de cont curent	20.050.169 67	Fond de pensuni		287.909 90
Conturi curente debitoare	3.784.603 11	Depuneri: pe libel în Cont	21.256.380 18	
Lombard	4.578.248	Curent	12.223.218 25	33.479.598 43
Coroșpondenți și depozitari de acții	27.872.779 95	Reescont		1507.854
Participațiuni	421.597 15	Creditori		2053.470 71
Efecte publice și acțiuni	7058.443	Conturi curente creditate		1035.974 86
Imobiliii (Căsele sucurs. Rupea, Cluj, Odorheiu, Toplița și magazia Centrală)	3617.630	Dividendă neridicată		99.120
Mobilier și Utensilii	1451.000	Pro diverse		3336.065
Mărfuri : Cereale	408.448 88	Conturi de ordine		26.381.536 15
Vin și spirtuoase	1600867 29	Profit curat		1457.710 78
Coloniale și altele	421.525 37			
Transport și Expedițiuni	555.000			
Acționari	33.540.013 50			
Diverși debitori	80.754 50			
Conturi de ordine	26.381.536 15			
	140.159.239 83			140.159.239 83

Perdere Profit și Perdere Profit

Interese de depuneri	753.605 76	Interese, proviziuni, comisioane	3.691.772 42
Interesele fondului de pensuni	11074 72	Venite dele efecte publice și acțiuni	667.748 10
Interese de reescont	28002 45	Venite dela participațiuni	197.755 53
Salare și accesorii	1.175.512 91		
Spese generale	669.894 15		
Porto	29006 59		
Mărci de prezență	14797		
Chirie	113.741 83		
Impozite	303.929 86		
Profit curat	1.457.710 78		
	4.557.276 05		4.557.276 05

Brașov, la 31 Decembrie 1922.

Ioan Iosif m. p.
Director general.

Pentru contabilitate:
Iosif Goia,
sub-director, expert-contabil.

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE:

Alex. Vaida-Voevod m. p. **Dr. Aurel Dobrescu m. p.]** **Dr. Virgil Mircea m. p.** **Emil T. Gheaja m. p.**
Mihai Popovici m. p. **Dănilă Sassu m. p.** **Voicu Nițescu m. p.** **Dr. G. Crișan m. p.]**
Dr. St. C. Pop m. p. **Patriciu Pinteia m. p.** **Ioan Leucă m. p.**

Subsemnații cenșori am examinat Conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și consonanță cu registrele institului.

Brașov, la 14 Martie 1923.

Dr. Sever Dan m. p.

Dr. Ilarie Filipescu. m. p.

Dr. Ioan Coltor m. p.